

Migrace a uprchlictví

Mezinárodní právo a mezinárodní soudy

22. 11. 2022

Mgr. Barbora Mazalová

Obsah přednášky

- Migrace
- Základní pojmy
- Uprchlictví – pohled mezinárodního a evropského práva
- Azylová politika ČR
- Praxe KVOP

Migrace

- Celosvětový fenomén
- Odvěký fenomén
(https://www.youtube.com/watch?v=GvzZGplGbL8&list=PL9g_yp_6cf6rO6P9WuoS1ArPG1qkDVkXb)
- 96 – 97% lidí nemigruje
(mezinárodně)

Vysvětlení migračních směrů: push a pull faktory

- Ekonomické faktory
- Politické faktory
- Lepší kvalita života
 - Klimatická změna
 - Osobní vztahy
 - Válečný konflikt

Push faktory		Pull faktory
Občanská válka Pronásledování Násilí/rasismus		Svoboda a stabilita státu
Vysoká nezaměstnanost Malé platové ohodnocení		Lepší platové podmínky Větší uplatnění na trhu práce
Přírodní katastrofy Znečištění oblastí Neúroda plodin		Dostatek potravin Bezpečnější prostředí pro život
Žádné životní příležitosti Špatné školství Rozdělení rodiny		Vysoká úroveň školství Kvalitní sociální život Dostupnost všeho potřebného

Druhy migrace

- Podle překročení hranic:
 - vnitřní
 - vnější
- Z hlediska důvodu:
 - dobrovolná
 - nucená
- Z hlediska časového aspektu:
 - krátkodobá
 - dlouhodobá
 - trvalá
 - opakovaná (tam a zpět)

Suverenita států

- Každý stát může mít kontrolu nad tím, kdo vstupuje do jeho teritoria
 - Zákaz vyhoštění vlastních občanů
- ale
- Mezinárodní závazky
 - Non-refoulement (zákaz vrátit cizince do země, kde by mu hrozilo nelidské nebo ponižující zacházení, mučení nebo pronásledování)
 - Právo EU

Migrace, uprchlictví: základní pojmy

- Osoba, která pobývá mimo zemi svého původu déle než jeden rok
 - MIGRANT
- Osoba, která není státním občanem České republiky
 - CIZINEC
- Osoba, která vstupuje/pobývá na území jiného státu bez platného oprávnění
 - OSOBA BEZ PLATNÉHO OPRÁVNĚNÍ K POBYTU („nelegální migrant“)
- Osoba, která se nachází mimo svou vlast a má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasových, náboženských, národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů a je neschopna přijmout nebo odmítá ochranu své vlasti
 - UPRCHLÍK

- Osoba, která z důvodu svých obav z pronásledování požádala o udělení mezinárodní ochrany a čeká na rozhodnutí ve věci
 - ŽADATEL O AZYL
- Osoba, které byl udělen azyl
 - AZYLANT
- Osoba, která byla donucena opustit svůj domov, zpravidla proto, aby se vyhnula důsledkům ozbrojeného konfliktu, nerozlišujícího násilí, porušení lidských práv, která však nepřekročila hranice své země původu
 - VNITŘNĚ VYSÍDLENÁ OSOBA
- Osoba, která se stěhuje do jiné země za účelem zaměstnání.
 - PRACOVNÍ MIGRANT

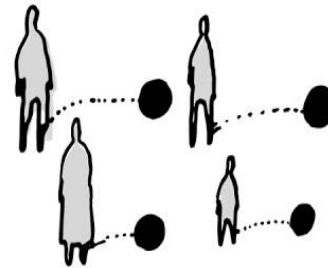
- Najmutí, přeprava, předání, přechovávání nebo přijetí osob za účelem vykořisťování, a to prostřednictvím pohrůžky násilím nebo použitím násilí či jiných forem donucení, prostřednictvím únosu, podvodu, uvedení v omyl nebo zneužití moci či stavu zvláštní zranitelnosti nebo prostřednictvím poskytnutí nebo přijetí plateb či výhod s cílem získat souhlas osoby mající kontrolu nad jinou osobou

– OBCHODOVÁNÍ S LIDMI

- Napomáhání k nepovolenému vstupu, přechodu nebo pobytu na území jiného státu, a to za přímý nebo nepřímý finanční nebo jiný prospěch

– PŘEVADĚČSTVÍ

TRAFFICKING IN PERSONS

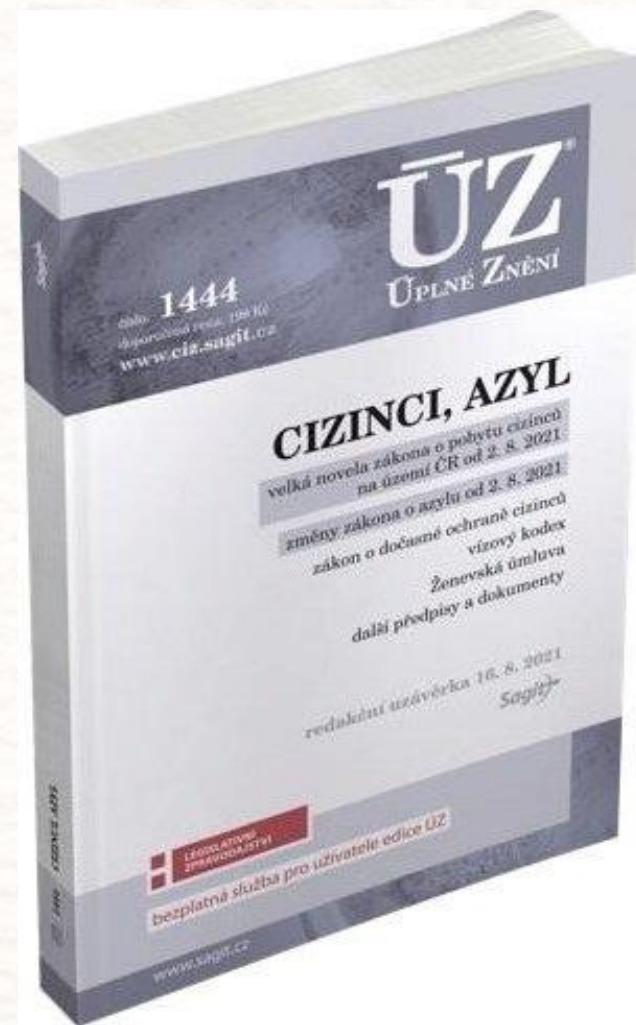
SMUGGLING OF MIGRANTS

Migrace v České republice

- Cizinecké právo
 - Zákon č. 326/1999 Sb.
- Azylové právo
 - Zákon č. 325/1999 Sb.
 - Čl. 43 Listiny základních práv a svobod:

„Česká a Slovenská Federativní Republika poskytuje azyl cizincům pronásledovaným za uplatňování politických práv a svobod. Azyl může být odepřen tomu, kdo jednal v rozporu se základními lidskými právy a svobodami.“

Azyl: mezinárodní/evropské právo

- OSN
 - **Úmluva o právním postavení uprchlíků** z roku 1951, společně s Protokolem z roku 1967 (OSN)
 - základ současné mezinárodní ochrany uprchlíků
- EU: společný evropský azylový systém (SEAS)
 - **Procedurální směrnice** (2013/32/EU): procesní stránka (harmonizace řízení pro přijímání a odnímání statusu mezinárodní ochrany)
 - **Přijímací směrnice** (2013/33/EU): přijímací podmínky (různé aspekty jako doklady, pobyt, zajištění, školní docházka, zdravotní péče...)
 - **Kvalifikační směrnice** (2011/95/EU): hmotněprávní stránka (co musí osoba splňovat, aby jí mohla být přiznána mezinárodní ochrana)
 - **Nařízení Dublin III** (604/2013): stanovení kritérií pro určení členského státu příslušného k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu

Azylové řízení v České republice

- Žádost o udělení mezinárodní ochrany (projev vůle)
- Ubytování, identifikace, zdravotní prohlídka, 1. pohovor
- Další pohovory, COI
- Lhůta: bez zbytečného odkladu, max. 6 měsíců (+ možnost prodloužení)
- Rozhodnutí
- (Žaloba)
- (Kasační stížnost)

Azylové řízení v ČR: podstata

- Zjištění, jestli žadatel naplňuje definici uprchlíka, tedy jestli:

má **odůvodněný strach** z **pronásledování** z **důvodu** rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště

(+ stát neposkytuje ochranu před pronásledováním, nelze řešit vnitřním přesídlením)

- Pokud ne, zjišťuje se splnění podmínek pro **doplňkovou ochranu**:

nesplňuje důvody pro udělení azylu + v řízení zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl vrácen do státu, jehož je státním občanem, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy (= uložení/vykonání trestu smrti, mučení, svévolné násilí v ozbrojeném konfliktu...)

(+ stát neposkytuje ochranu před nebezpečím vážné újmy, nelze řešit přesídlením)

Azylové řízení v ČR: Ombudsman

- Systémově:
 - Osoby bez státní příslušnosti
 - Nezletilí bez doprovodu
- Časté podněty týkající se průtahů v řízení
- Nedostatky v identifikaci zranitelnosti (oběť obchodování s lidmi)
- Čínští křesťané
- Podněty v souvislosti s válkou na Ukrajině (dočasná ochrana)

Děkuji Vám za
pozornost!

barbora.mazalova@ochrance.cz

Agentura EU pro otázky azylu
(EUAA):

<https://euaa.europa.eu/>

Refworld (UNHCR):

<https://www.refworld.org/>

European Country of
Origin Information
Network (ECOI):

<https://www.ecoi.net/>